فقه و زندگی

٦

آرایشگری

با راهنمایی حجت‌الاسلام محمدحسین فلاح‌زاده

به سفارش ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر

مریم واعظ

بسم الله الرحمن الرحیم

فقه و زندگی ۶ : احکام و آداب آرایشگری

نویسنده:

محمد حسین فلاح زاده

ناشر چاپی:

نورالسجاد

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فقه و زندگی ۶ : احکام و آداب آرایشگری

مشخصات کتاب

سرشناسه : واعظ، مریم

شناسه افزوده : فلاح زاده، محمدحسین، ۱۳۳۸ -

عنوان و نام پدیدآور : احکام و آداب آرایشگری/ مریم واعظ؛ با راهنمایی محمدحسین فلاح زاده؛ به سفارش ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر .

مشخصات نشر : قم: انتشارات نورالسجاد، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری : ۲۷ ص.: نمونه؛ ۱۱×۱۸ س م.

فروست : فقه و زندگی؛ ۶.

یادداشت : چاپ هفتم .

شابک : ۳۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۷۱۶۳-۲۳-۱

یادداشت : کتابنامه: ص. ۸۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : آرایش (فقه)

موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۷۹

رده بندی کنگره : BP۱۹۸/۶/آ۴ و۲ ۱۳۹۳

شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۰۸۶۰۰

شناسه افزوده : ستاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر. شورای امر به معروف و نهی از منکر

ص: ۱

فهرست

سخن ناشر

همان گونه که دین راهنمای اندیشه و اخلاق و عبادات است، راهنمای انتخاب شغل و بایدها و نبایدها در قلمرو تولید و توزیع و مصرف و مدیریت و اقتصاد هم محسوب می شود. شناخت مکاسب، متاجر، صنایع و مشاغل حلال و حرام، ضرورت زندگی اسلامی است.

طرح پژوهشی-فرهنگی «فقه و زندگی» با این عقیده شکل گرفت که اسلام پاسخگوی نیازهای بشر در همه عرصه های زندگی است.

مشاغل مختلف صدها حکم واجب و مستحب و شرایط حقوقی و اخلاقی دارد که دانستن آن در سلامت روابط اجتماعی و تکامل اخلاقی و معنوی انسان اثر می گذارد، همچنین صدها حکم حرام و مکروه دارد، که انجام آن فضای زندگی جمعی را تیره وتار می سازد و ابهام آن دلهره و تردید می آفریند. آشنایی با احکام ویژه هر صنف برای دست اندرکاران آن ضرورت حتمی و برای مراجعان آن مشاغل «نیاز قطعی» و برای اهل مطالعه، دانش اجتماعی-دینی، مفید و روشنگر است.

بـا توجّه به این حقیقت، مسـئولان سـتاد احیاء امر به معروف و نهی از منکر به ویژه حجهالاسـلام و المسـلمین زرگر این نیاز را احسـاس کردنـد که اگر اصـناف و اقشـار اجتمـاعی بـا حلاـل و حرام و واجب و مسـتحب های الهی آشـنا باشـند معروف های بسـیاری تحقّق یـافته و آمـار منکرات اجتماعی کاهش چشـمگیری خواهـد یافت. این مهم تلاش برای تـدوین احکام صـنفی و آمـوزش مسـتقیم و غیرمسـتقیم را جدّی تر سـاخت و در نهـایت هـم بـا نظـارت علمی حجج اسـلام محمـود مهـدی پـور و محمدحسین فلاح زاده سامان یافت.

مجمـوعه حاضـر نقطـه پیونـد »فقـه« و »زنـد گی« است؛ که چگـونگی تـأمین معیشت حلاـل را به مسـلمانان و صاحبـان مشـاغل گوناگون می آموزد و فقه را از تئوری به مرحله عمل و دین نظری را به صحنه تجربه اجتماعی نزدیک می سازد.

از آن جـا که بسـیاری از مشـکلات اجتماعی، ناشـی از ندانسـتن احکام الهی و عمل نکردن به قوانین فقهی است، اگر دولت و ملّت دستورهای حیات بخش الهی را بشناسند و به آن عمل کنند زند گی هر روز شیرین و شیرین تر می شود و بی اعتمادی ها و بدبینی ها و ستم های اجتماعی رخت برمی بندد و زمینه برای رشد معنوی و سعادت جاودانی فراهم می گردد.

نویسند گان همکار در این پژوهش هدفی جز شناخت و شناساندن وظیفه الهی و دینی هر صنف و ابلاغ احکام صاحبان مشاغل گونـا گون نداشـته و در این زمینه از قرآن و سـنت و فقه اهـل بیت و اخلاق اسـلامی و اصول مسـلّم عقلی بهره گرفته انـد. امید است با دریافت رهنمودهای دانشوران رشته های گوناگون و فقهای بزرگوار و صاحبان مشاغل، این مجموعه کامل و کامل تر شود و زمینه اجرای قوانین اسلامی در زند گی فردی و اجتماعی فراهم آید.

واللّه ولی التوفیق

پژوهشکده امر به معروف

تلفن: ۳۷۷۳۴۴۳۰ (۰۲۵)

InfoAl-Adl.ir

مقدمه

امام علی علیه السلام می فرمایند:

»خداوند زیباست و زیبایی را دوست می دارد و خوش دارد نشانه نعمتش را در بنده اش مشاهده کند.«(۱)

آراستگی هماهنگ با فطرت آدمی است و به طور طبیعی همه مردم به آن میل دارند؛ یعنی انسان ها فرد آراسته را می پسندند، به او نزدیک می شوند، با او طرح دوستی می ریزند و به طور کلی مورد توجه و پذیرش جامعه انسانی است. در حالی که این واکنش ها در رابطه با فرد ژولیده برعکس است؛ یعنی چنین فردی مورد نفرت، و ژولیدگی او سبب دوری و جدایی او از افراد جامعه است؛ اگرچه در ظاهر با آنان همکار، همسفر و... باشد.

پس فردی که لباس های کثیف، ظاهری ناپسند و موهای ژولیده و نامرتب دارد، در نظر مردم با شخصی که ظاهری مرتب، لباس هایی تمیز و مویی شانه زده دارد یکسان نیست.

از آن جا که دین اسلام مطابق فطرت پاک انسانی است، آراستگی ظاهری -سر و صورت- و طریقه پوشش را مورد توجه خاص قرار داده و در برخی موارد انسان ها را به حفظ آن امر کرده است.

گواه این سخن زندگانی پیشوایان دینی و دستورات آنان در این رابطه است. پیامبر مکرم اسلام صلی الله وعلیه وآله در آن جامعه دور از تمدن، لباس های تمیز به تن می کردند و به آراستگی سروصورت خود توجه داشتند. معصومین علیهم السلام نیز افزون بر اینکه خود افرادی آراسته، نظیف و منظم بوده اند، درباره نظافت تن، کوتاه کردن موی سر و صورت، نگاه در آیینه برای مرتب کردن سر و صورت و حتی شیوه ناخن گرفتن و حمام رفتن دستوراتی داده اند، که همه بیانگر توجه ویژه دین اسلام به این موضوع می باشد.

آرایشگری از زمان های گذشته به عنوان یک شغل مطرح بوده است.

سابقه استفاده از بعضی مواد آرایشی و روغن معطر به عصر بقراط می رسد(۲) و امروز نیز یکی از شغل های رایج به حساب می آید.

تلاش برای اجرای همه جانبه احکام اسلام در جامعه دینی، شناسایی احکام شغل ها و حرفه های گوناگون را لازم دارد، و همین ما را برآن داشت که -هرچند کوتاه و ناتمام- در کتب دینی از منظر آراستگی و پیرایش موی سر و صورت -زن و مرد- و نیز پژوهشی مختصر درباره چگونگی پوشش داشته باشیم.

۱- الکافی، ج۶، ص۴۳۸. «ان اللّه جمیل، یحب الجمال و یحب أن یری أثر النعمه علی عبده.»

۲- مجله بهداشتی آرایشی، حسین طباطبائی، ص۱۱.

از آن جا که این اقدام گام نخستین در این راه است هرگز آن را خالی از کاستی نمی دانیم و چشم به راه نظرات تکمیلی و اصلاحی خوانندگان نکته سنج هستیم.

والحمدالله اولاً و آخراً

قم - بهار ۱۳۸۱

مریم واعظ

ص: ۶

فصل اول: آرایش

آرایش

آراستگی در اسلام از دو نظر مورد توجه می باشد: آراستگی درونی و آراستگی بیرونی، که قسم اول آن از اهمیّت بیش تری برخوردار است.

آراستگی فقط در شکل و شمایل ظاهری خلاصه نمی شود؛ بلکه فراتر از آن، درون و روح انسان را نیز دربرمی گیرد. آنان که دارای برجستگی های اخلاقی ازقبیل صداقت، تواضع ،شجاعت، سخاوت و ازهمه مهم تر، ایمان به خدای یکتا هستند و از ناپاکی های درونی، مانند خودپسندی، غرور، کینه و حسادت به دوراند، افرادی آراسته اند؛ بلکه اهمیت این جنبه آراستگی، به مراتب از آنچه امروز به عنوان آرایش از آن یاد می شود، مهم تر و ارزشمندتر است.

کتب اخلاق اسلامی درباره فضیلت این زیبایی ها و تبیین عوامل پدیده آورنده و آفات آن نوشته شده است و در طول تاریخ، دانشمندان اسلامی اهتمام ویژه ای به آن داشته اند و نه تنها خود را به این زیبایی ها آراسته اند، بلکه راه دستیابی به آن را نیز ترسیم کرده اند و کتاب های گران سنگی در این موضوع نگاشته اند.

درخصوص آراستگی ظاهری -هرچند در درجه دوّم اهمیّت است ولی کم اهمیّت هم نیست- در جای جای کتب فقهی و آداب اسلامی مسائلی مطرح شده که ارزش و شیوه درست و نادرست آن را نشان می دهد، ولی برای انسان های علاقه مند به زیبایی های اخلاقی شایسته است که زیبایی های ظاهری موردنظر اسلام را نیز مدّنظر قرار دهند.

به گفته ارسطو: »آنچه که از تعادل و هماهنگی و دقت اجزاء برخوردار است زیباست و آنچه را که نمی توان انکار کرد، تا وقتی نوعی نظم و انسجام و تقارن و توازن و هماهنگی و تناسب بین اجزاء یک شی ء نباشد، و در پدیدآمدن آن حساب و دقّت و ملاحظات ریزی انجام نگرفته باشد، زیبا به نظر نمی آید. برخلاف آنچه که معمولاً در بحث های زیبایی شناسی رایج است و جمال را صرفاً از این بُعد تحلیل و بررسی و معرفی می کنند، قلمرو دیگری هم هست که با ملاک های خاص خودش زشتی و زیبایی دارد و به تعبیری زشت و زیبا فقط در آن محدوده معنای جدّی تری به خود می گیرد؛ چیزی که ما به عنوان جمال معنوی از آن یاد می کنیم، آن زیبایی متعال و جمال برین که روح حیات و چهره مقدس وجود است نباید تحت الشعاع لذّت های زیبایی مادی و جمال جسمی قرار گیرد، وگرنه فاجعه به بار می آورد.«(۱)

آرایش در فقه

در احکام دینی تعریف آرایش به تشخیص عرف واگذار شده است؛ یعنی هرآنچه را که مردم آرایش بدانند حکم آن را دارد و این امر در زمان های مختلف و در مکان های گوناگون متفاوت خواهد بود. پس اگر

۱- هنر در قلمرو مکتب، جواد محدثی، ص۳۳-۲۹.

حکمی در مورد آرایش وارد شود، هرآنچه را مردمِ آن محل آرایش بنامند مشمول آن حکم خواهد بود.

تشویق به آراستگی

«ای پیامبر، بگو! چه کسی زینت هایی که خدا برای بندگانش آفریده و روزی های پاکیزه را حرام گردانید! بگو این نعمت ها در دنیا برای کسانی است که ایمان آوردند و در قیامت نیز مخصوص آنان است.»(۱)

به گواهی روان شناسان، حس زیبایی یکی از چهار بعد روح انسانی است که به ضمیمه حس نیکی، حس دانایی و حس مذهبی، ابعاد اصلی روان آدمی را تشکیل می دهند و معتقدند که تمام زیبایی های ادبی، شعری، صنایع ظریف، و هنر به معنای واقعی مولود این حس است.(۲)

اسلام، به عنوان یک دین مطابق فطرت و تأمین کننده خواسته های مادی و معنوی انسان ها، چطور ممکن است این حس اصیل را در روح بشر خفه کند و عواقب سوء عدم اشباع صحیح آن را نادیده بگیرد! اسلام استفاده کردن از زیبایی های طبیعت و پوشیدن لباس های زیبا و متناسب و به کاربردن بوی خوش و عطر را جایز، بلکه در برخی موارد لازم دانسته است. اسلام تنها به آرایش بانوان توجّه نکرده و آرایش را ویژه یک جنس خاص ندانسته و مردان را نیز به آراستن خود توصیه کرده و آثار روحی و اجتماعی آن را گوشزد کرده است.

امام علی علیه السلام می فرمایند:

هریک از شما باید آن گونه که دوست دارد فرد بیگانه ای در بهترین حالت او را مشاهده کند، خود را برای برادر مسلمانش - آن هنگام که نزد او می رود- بیاراید.(۳)

همین طور آراستگی ظاهر فقط هنگام برخورد با افراد خارج از منزل نیست؛ بلکه آراستگی در منزل نیز برای مردان و زنان سفارش شده است؛ امام باقرعلیه السلام می فرمایند:

همان گونه که مردان دوست دارند زینت را در خانم های خود ببینند، زنان نیز دوست دارند زینت را در شوهرانشان مشاهده کنند. (۴)

حسن بن جهم گوید:

دیدم امام کاظم علیه السلام موی خود را رنگ کرده و خود را آراسته اند، عرض کردم فدایت شوم! شما هم خضاب کرده اید؟ حضرت در پاسخ فرمود:

آری! آراستگی شوهر موجب عفت زن می شود و بی عفتی زنان به سبب ناآراستگی شوهرانشان بوده است.

سپس فرمودند:

آیا دوست داری همسرت بدون زینت و آرایش باشد؟

عرض کردم: نه، فرمودند:

زن هم این چنین است.

پس از آن فرمودند:

نظافت و خوشبویی و کوتاه کردن مو از اخلاق پیامبران است. (۵)

۱- «قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِینَهَ اللّهِ الَّتِی أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّیِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِیَ لِلَّذِینَ آمَنُوا فِی الْحَیَاهِ الدُّنْیَا خَالِصَهً یَوْمَ الْقِیَامَهِ«. (سوره اعراف، آیه۳۲)»

۲- تفسیر نمونه، ج۶، ص ۱۵۰.

۳- «لیتزّین أحدکم لأخیه المسلم إذا أتاه کما یتزّین للغریب الذی یحبّ أن یراه فی أحسن الهیئه«. (بحارالانوار، ج۷۹، ص۲۹۸) «

۴- رساله نمونه، ص۱۵۵، به نقل از مکارم الاخلاق.

۵- نعم ان التهیّه مما یزید فی عفّه النساء و لقد ترک النساء العفه بترک أزواجهن التهیّه. ثم قال: أیسرّک أنْ تراها علی ما تراک علیه إذا کنت علی غیر تهیّه؟ قلت: لا، قال: فهو ذاک ثم قال: من اخلاقF Eالأنبیاء التنظیف و التطیب و حلق الشعر.... (وسایل الشیعه، ج۱۴، ص۱۸۳، حدیث۱، باب استحباب التنظیف و الزیّنه للرّجال و النساء)

و امام رضاعلیه السلام فرموده اند:

برای مرد سزاوار نیست که عطرزدن و خوش بویی را از برنامه روزانه خود حذف کند.(۱)

علاوه بر این، احادیث زیادی در تشویق مسلمانان به نظافت، مسواک زدن، حمام کردن، شستن سر، روغن زدن، شانه کردن، شارب گرفتن، ناخن گرفتن، عطرزدن، لباس پوشیدن و آراسته شدن به زینت ها و زیبایی های حلال وارد شده است؛ تا آن جا که نقل شده:

اَلنِّظافَهُ مِنَ الایْمان. (۲)

این دستورها فقط برای زن یا مرد نیست؛ بلکه همه را دربرمی گیرد. امام صادق علیه السلام درباره موی سر می فرمایند:

موی زیبا پوشش الهی است، آن را گرامی دارید. (۳)

امام صادق علیه السلام از رسول گرامی اسلام صلی الله وعلیه وآله که فرمودند:

هرکس موی خود را کوتاه نکند، باید به آن رسیدگی کند (ژولیده مو نباشد) اگرنه آن را کوتاه کند. (۴)

در مورد بانوان نیز آرایش و نظافت کاری پسندیده شمرده شده و بر آن تأکید شده است، با این شرط که در دید نامحرم قرار نگیرد. البته در برخی موارد هم واجب است مثل زینت کردن برای شوهر، آنگاه که خواستِ شوهر باشد(۵) و در دستورات دینی ما بر این مطلب تأکید شده

است. از امام باقرعلیه السلام، درباره وصل کردن مو به مو (کلاه گیس) سؤال شد؛ امام علیه السلام فرمودند:

هر زینتی که زن برای شوهر خود به کاربرد مانعی ندارد. (۶)

پیامبراکرم صلی الله وعلیه وآله در مورد برخورد زنان با شوهرانشان می فرمایند:

بر زن لازم است از بهترین عطرهایش استفاده کند و زیباترین لباس و جامه اش را بپوشد و خود را به نیکوترین وجه بیاراید و صبح و شام خود را بر شوهرش عرضه کند، البته حقوق شوهر زیادتر از این است. (۷)

آرایشگری از دید اسلام

برخلاف گروه هایی که معتقدند هدف وسیله را توجیه می کند، در دین اسلام وسیله ای می تواند مورد استفاده قرار گیرد که مورد تأیید قانونگذار شرع باشد. به همین سبب مسلمانِ معتقد، برای امرار معاش، شغل و حرفه ای را انتخاب می کند که مورد پذیرش خدا و رسول صلی الله وعلیه وآله باشد.

بدین ترتیب دارایی انسان اگر از راه های پذیرفته شده شرع مقدس به دست آید، مباح وگرنه، حرام و غیرقابل تصرف است.

آرایشگری از شغل هایی است که دین اسلام آن را نهی نکرده است. پس شغلی مباح است. بنابراین، درآمد حاصل از آن نیز در صورتی که با کار ممنوعی (مثل تراشیدن ریش، یا وصل موی انسانی دیگر به موی زن برای بعضی اهداف و...) آمیخته نگردد، مباح است.

۱- «لا ینبغی للرّجال أن یدع الطیب فی کل یوم». (وسایل الشیعه، ج۱، ص۴۴۱، ح۲)

۲- بحارالانوار، ج۵۹، ص۲۹۱؛ مستدرک الوسائل، ج۱۶، ص۳۱۹.

۳- «الشّعر الحسن من کسوه اللّه فأکرموه». (وسایل الشیعه، ج۱، ص۴۳۲، حدیث۲)

۴- «من اتخذ شعراً فلیحسن ولایته أو لیجزّه». (وسایل الشیعه، ج۱، ص۴۳۲، حدیث۱)

۵- تحریرالوسیله، ج۲، ص۳۰۵.

۶- «لا یأس علی المرأه بما تزینت به لزوجها». (وسایل الشیعه، ج۱۲، ص۹۴، حدیث۳)

۷- «...و علیها أن تتطیّب أطیب طیبها و تلبس أحسن ثیابها و تزیّن بأحسن زینتها و تعرض نفسها علیه غدوه و عشیه و اکثر من ذلک حقوقه علیها». (وسایل الشیعه، ج۱۴، ص۱۱۲، باب۹، حدیث۲)

سؤال: زنی هستم که شغلم آرایشگری است و مخصوص بانوان مسلمان و باحجاب در محیطی محفوظ می باشد. خواهشمند است، نظر مبارکتان را در مورد درآمد حاصله اعلام فرمایید.

جواب: در فرض سؤال اشکال ندارد و درآمد حاصله حلال است. (۱)

در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است:

زن آرایشگری خدمت پیامبر گرامی اسلام صلی الله وعلیه وآله رسید. پیامبرصلی الله وعلیه وآله از او پرسیدند:

آیا هنوز آرایشگری می کنی؟

عرض کرد: »ای پیامبرخدا! من به کار خود ادامه خواهم داد؛ مگر این که شما نهی کنید.«

حضرت فرمودند:

ادامه بده، وقتی که آرایش می کنی با پارچه کهنه به صورت نکش، زیرا این کار طراوت صورت را می برد و موی زن را به دیگری وصل نکن....(۲)

پس از بررسی آرایشگری و درآمد حاصل از آن از جهت مباح یا حرام بودن، به شیوه آرایشگری می پردازیم.

بررسی شیوه های نهی شده

انجام هر کار با شیوه های گوناگون میسّر است؛ مهم، انتخاب شیوه درست است. و آن شیوه از زاویه سخن ما، روش مورد تأیید قانونگذار دین است.

برای شناخت راه های مباح و مجاز در آرایشگری نخست شیوه های نهی شده را برمی شماریم تا شیوه های مجاز به خودی خود آشکار گردد.

آرایش توسط جنس مخالف

در جامعه اسلامی ما، به طور معمول، آرایش هر جنس توسط همان جنس انجام می شود؛ یعنی مردها کار آرایش آقایان را انجام می دهند و آرایش خانم ها نیز توسط بانوان انجام می پذیرد. برفرض اگر آرایش مرد توسط زن نامحرم یا بالعکس آرایش زنی توسط مرد نامحرم انجام پذیرد ممنوع و حرام است؛ زیرا کار آرایشگری، با نگاه و لمس همراه است و نگاه زن و مرد نامحرم به بدن یکدیگر حرام است. تا حدی که نگاه کردن به موی زن نامحرم که جدا شده است نیز جایز نیست. (۳)

چند مسأله

۱. زن باید مو و بدن خود را از نامحرم بپوشاند. (۴)

۲. »نگاه کردن به بـدن زن نامحرم به جز صورت و دست ها چه با قصـد لـذّت و چه بدون قصد لذّت حرام است.«... و نیز نگاه کردن زن به بدن مرد نامحرم حرام می باشد. (۵)

۳. هر عضوی که نگـاه کردن به آن حرام است، تمـاس بـدنی با آن نیز حرام است... بلکه اگر نگاه به صورت و دست های زن نـامحرم را جـایز بـدانیم، تماس بـدنی با آنها جایز نیست. هم چنین عمل "لیزیک" و "اپیلاسـیون مرکزی" که مُنْجز به نگاه به عورت گردد حرام می باشد

ص: ۱۰

۱- استفتائات از محضر امام قدس سره، ج۳، ص۳۲.

۲- «عن ابی عبـداللَّه علیه السـلام: قال: دخلت ماشـطه علی رسول اللَّه صـلی الله وعلیه وآله فقال لها هل ترکت عملک أو أقمت علیه. فقـالت یـا رسول اللَّه صـلی الله وعلیه وآله: أنـا أعمله. إلاـ أن تنهانی عنه فأنتهی عنه: فقال لها: افعلی فإذا مشـطت فلا تجلی الوجه بـالخرق فأنها تـذهب بمـاء الوجه و لا تصـلی الشـعر بالشـعر...». کافی، ج۵، ص۱۱۹، حدیث۲؛ تهـذیب، ج۶، ص۳۵۹، حدیث۱۵۲.

۳- تحریرالوسیله، ج۲، ص۲۴۳، م۲۱.

۴- توضیح المسائل، مسئله۲۴۳۵.

۵- همان، مسئله۲۴۳۳.

و نیز ساکشن و هر عملی که لازمه آن نگاه به عورت باشد حرام است. (۱)

آرایش شبیه به جنس مخالف

از دیگر موارد ممنوع آن است که زن یا مرد به گونه ای آرایش کند که شبیه جنس مخالف شود.

از پیامبراکرم صلی الله وعلیه وآله نقل شده است که:

لعنت خدا بر مردانی که خود را به قیافه زنان درآورند و لعنت خدا بر زنانی که خود را به قیافه مردان درآورند! (۲)

سؤال: آیا مردها می توانند صورت خود را با لوازم آرایش خانم ها زینت کنند یا مانند خانم ها زیر ابرو بردارند؟

جواب: اشکال دارد. (۳)

ترویج فرهنگ ابتذال و دشمنان

دین اسلام برای پیروان خود استقلال و عزّت و عدم وابستگی به دشمنان را می خواهد و آرایشی که فرهنگ دشمنان و فساد را ترویج نماید، حرام است. بعضی از مدل های آرایش به عنوان شعار سیاسی و فرهنگی گروه های مبتذل و حتی منحرفان جنسی قرار گرفته و موجب فساد در جامعه و حرام است.

سؤال: پوشیدن لباس و آرایش با مدل های کاملاً غربی، از قبیل رپ، در انظار عمومی چه حکمی دارد؟

جواب: آیهاللّه خامنه ای: اگر فساد دارد باید اجتناب شود.

آیهاللّه فاضل لنکرانی: »پوشیدن این لباس ها و تشبّه به کفّار مناسب شأن یک مسلمان انقلابی نیست.«

آیهاللّه صافی گلپایگانی: »پوشیدن این لباس به تقلید از کفّار در زِیّ(شأن) جوانان مسلمان نیست و اگر صدق تشبّه به کفار بکند حرام است.« (۴)

فریبکاری در آرایش

آیا آرایشگر می تواند هرگونه که مشتری می خواهد او را آرایش کند؛ مثلاً ـ اگر از وی بخواهند کسی را که از او خواستگاری شده، طوری زیبا جلوه دهد، یا عیبی را که در او هست به گونه ای بپوشاند که خواستگار را به اشتباه اندازد، می تواند این کار را انجام دهد؟

«...این کار نه تنها برای آرایشگر جایز نیست، بلکه درخواست این کار از طرف مشتری نیز صحیح نمی باشد.»(۵)

آرایش مضرّ

آرایش کردنی که باعث ضرر و زیان برای شخص شود جایز نیست. هر کاری -حتی عبادات- اگر ضرر و زیانی را متوجّه انسان کند ممنوع است؛ برای نمونه:

«اگر انسان چیزی بخورد که برای او زیان داشته باشد، یا وضویی بگیرد، و یا غسلی انجام دهد و یا هرگونه عمل عبادی و یا غیرعبادی را که برایش ضرر دارد انجام دهد، کار حرامی انجام داده است.» (۶)

۱- تحریرالوسیله، ج۲، ص۲۴۳، مسئله ۲۰.

۲- «لعن اللّه المتشبّهین من الرجال بالنساء و لعن اللّه المتشبّهات من النساء بالرّجال». (بحار، ج۱۰۳، ص۲۵۸، حدیث۶)

۳- احکام روابط زن و مرد، استفتائات آیهاللّه گلپایگانی.

۴- مسائل جدید از دیدگاه علما، ص۱۰۴-۱۰۱.

۵- ر.ک:تحریرالوسیله، ج۲، ص۲۹۵.

۶- توضیح المسائل، امام خمینی، مسئله ۲۶۳۰.

تاتوکردن ابرو، مژه، لب و سوزاندن جای مو، و کاشتن ناخن، اشکال ندارد، در مورد کاشت ناخن باید توجه داشت که هنگام نماز برای وضو و یا غسل باید برداشته شود واگرنه به فرموده همه مراجع وضو و غسل باطل و در نتیجه نماز باطل خواهد بود مگر در هنگام ضرورت که حکم جبیره را داراست و اگر قابل برداشتن نباشد این کار برای آرایشگر هم اشکال دارد. (۱)ازنظر بهداشتی سبب ایجاد بیماری پوستی می شود،

باید از آن پرهیز کرد.

اگر از طرف آرایشگر به مشتری زیانی وارد شود در بعضی موارد موجب ضمان خواهد بود؛ مثلاً:

در مورد آقایان، اگر آرایشگر کاری کند که موی سر یا موی صورت ازبین برود و دیگر نروید باید دیه کامل یک فرد را به او بدهد،(۲) اما اگر

دوباره بروید در مورد ریش باید یک سوم دیه را و در سر باید ارش -نوعی خسارت که دادگاه معین می کند- بپردازند. (۳)

در مورد خانم ها هم اگر به گونه ای زیان وارد شود که موی سر ریخته و دیگر نمی روید آرایشگر دیه کامل یک زن را می پردازد، (۴)ولی در صورتی که دوباره می روید باید به اندازه مهر زنانی که موقعیت او را دارند، به او بپردازند. (۵)

آرایش برای نامحرم

از دیگر موارد ممنوع، آرایش بانوان برای اشخاص نامحرم است، همان گونه که نمایاندن خود به نامحرم جایز نیست، نمایاندن آراستگی ها هم جایز نمی باشد و آرایشی که به این قصد انجام گیرد ممنوع است و جایز نیست خانمی به قصد این که نامحرم او را ببیند، آرایش کند.(۶)

سؤال: آرایشگری که زن ها را آرایش می کند و می داند، زن خودش را به نامحرم نشان می دهد، چه حکمی دارد؟

جواب: اگر به قصد نشان دادن به نامحرم او را آرایش کند اعانت بر اثم (کمک به گناه) است و حرام، ولی اگر علم دارد، بدون قصد عیبی ندارد. (۷)

از مسئله فوق چنین استفاده می شود که فقط در صورتی که آرایشگر بداند زن آرایش شده خود را به نامحرم نشان می دهد و چنین قصدی هم داشته باشد، اشکال دارد.

تراشیدن ریش

از دیگر موارد آرایش ممنوع، تراشیدن ریش می باشد.

«تراشیدن ریش با تیغ و یا ماشینی که مثل تیغ است، بنابر احتیاط واجب، حرام است.»(۸)

سؤال: آیا مرد جوانی که ۱۹-۱۸سال دارد، اجازه دارد که فقط به منظور روییدن مو در صورت، (ریش و سبیل) و بهترروییدن آن صورت را دو یا سه بار با تیغ بتراشد یا خیر؟ در مورد سبیل چه می فرمایید؟

جواب: بنابر احتیاط نباید ریش را بتراشد، ولی تا زمانی که ریش بیرون نیامده، تیغ به صورت کشیدن مانعی ندارد و تراشیدن سبیل اشکالی ندارد. (۹)

ص: ۱۲

۱- تحریرالوسیله، ج۲، ص۲۴۲، م۱۶.

۲- تحریرالوسیله، ج۳، ص ۵۷۰، مسئله۱.

۳- همان، مسئله۲.

۴- همان، مسئله۱.

۵- همان.

۶- احکام روابط زن و مرد، ص۱۵۲.

۷- همان، ص۱۵۳.

۸- استفتائات، امام خمینی قدس سره، ج۲، ص۳۲.

۹- همان، ص۳۱.

سؤال: گذاشتن سبیل نسبتاً کوتاه به نحوی که نوک های شارب و آبخور دقیقاً کوتاه شده باشد چطور؟

جواب: مانعی ندارد.(۱)

سؤال: مشخص بودن خطفاصل بین موی سر و ریش و روی شقیقه چه صورت دارد؟

جواب: اشکالی ندارد. (۲)

سؤال: آیا تراشیدن ریش حرام است؟ کسی که دراثر اضطرار ریشش را بتراشد، مثلاً شغلش طوری است که اگر ریشش را نتراشد، باعث جمع شدن گردوخاک در لابلای موی صورتش می شود، تکلیفش چیست؟ آیا کار حرامی انجام می دهد؟

جواب: ریش تراشی حرام است، علی الاحوط و عذر مزبور مجوز ریش تراشی نیست.(۳)

سؤال: چون کارکنان آتش نشانی در ارتباط با شغلی که دارند، ازجمله پوشیدن ماسک های ضدگاز و همچنین سرایت آتش به صورتشان در هنگام اطفاء حریق، داشتن ریش بلند، خالی از خطر نخواهد بود، با توجه به این که تراشیدن ریش با تیغ ازنظر شرعی اشکال دارد، حکم چیست؟

جواب: اگر ممکن است ،به مقداری که صدق ریش کند را باقی گذارند و خود را از خطر حفظ کنند و اگر ممکن نیست معذورند. (۴)

احکام جانبی آرایشگری

در کنار مسائلی که مطرح شد، مسائل دیگری نیز وجود دارد که ممکن است ذهن پرسشگر خواننده را مشغول دارد؛ به عنوان مثال، حکم زینت و آرایش در مکان های مختلف، زینت و آرایش بانوان در جایی که نامحرم آنها را می بیند، استفاده از زینت آلات در مناسک حج یا نماز، وضوگرفتن در هنگام استفاده از مواد آرایشی، اصلاح ابرو، لاک زدن، عطرزدن، سرمه کشیدن به چشم و....

به جهت ارتباط این مسائل با موضوع مورد بحث، حکم فقهی آنها بیان می شود:

»النگو، دست بند، انگشتر، حلقه ازدواج، بلندکردن ناخن، لاک زدن، حناگرفتن، پوشیدن دستکش های توری و ساعت های مچی زینتی و هرچیز که از زینت های دست به حساب می آید، باید از نامحرم پوشانده شود و به طور کلی هرچه عرفاً زینت محسوب می شود، پوشیدن آن از نامحرم واجب است.(۵)« تاتو ابرو و لب و چشم نیز همین حکم را دارد.

موی مصنوعی

«بنابر احتیاط واجب خانم ها باید موهای مصنوعی را که به موی خود وصل کرده اند یا کلاه گیسی را که به سر گذاشته اند بپوشاند؛ و فرقی نمی کند که موی وصل شده از موی مرد یا زن باشد.»(۶)

آرایش زن برای غیرشوهر

پیشتر درباره آرایش بانوان برای شوهران خود نکاتی بیان شـد. در این جا احکام مربوط به آرایش زن برای غیر شوهر ذکر می شود.

این موارد بیشتر در میهمانی ها و مجالس اتّفاق می افتـد، که اگر نگاه نامحرمی به این افراد نیفتد گناهی بر آنان نیست -گرچه زنان مؤمن

ص: ۱۳

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان، ص۳۲.

۴- همان، ص۳۲.

۵- احکام روابط زن و مرد، ص۸۶.

۶- عروهالوثقی، مسئله۱، ستروساتر.

آراستگی خود را در مکان هایی که حتی احتمال قرارگرفتن در دید نامحرم است حفظ می نمایند.

سؤال: آرایش کردن زن ها برای غیرشوهر، در بعضی از مجالس زنانه، مثل عروسی یا مهمانی زنانه چه حکمی دارد؟

جواب: در صورتی که نامحرم او را نبیند اشکالی ندارد.(۱)

همان گونه که نشان دادن آرایش به نامحرمان جایز نیست، نظرکردن نامحرم نیز به آراستگی بانوان جایز نیست. به عنوان مثال، نگاه به نامحرم به هنگام امتحان لباس یا جواهرآلات در وقت خرید، اشکال دارد.

مسئله: «نامحرم به هر منظور که آرایش کرده باشد، نگاه کردن به او جایز نیست، حتی اگر برای پرو لباس یا امتحان انگشتر یا النگو یا گردن بند و... باشد.»

اصلاح ابرو

اصلاح ابرو برای بانوان اگر از زینت ها به حساب آید، باید از نامحرم پوشانده شود:

سؤال: با توجه به این که زیرابرو برداشتن برای بانوان زینت حساب می شود آیا پوشاندن آن از نامحرم واجب است؟»

جواب: واجب است زینت را از نامحرم بپوشانند. (۲)

رنگ کردن موی سر و صورت

رنگ کردن موی سر و موی صورت در مورد آقایان توصیه شده است. در روایتی از امیرمؤمنان علیه السلام نقل شده که رنگ کردن مو به پیامبرصلی الله وعلیه وآله هدیه شده و از مستحبات است. (۳)

به رنگ کردن موی سر و صورت با رنگ سیاه تأکید بیش تری شده است.(۴) همچنین به رنگ کردن با حنا سفارش شده است. (۵)

لاک ناخن

از آرایش های مورد استفاده بانوان حنازدن به دست ها و لاک ناخن ها است، که اگر زینت به حساب آید باید از نامحرم پوشیده شود.

سؤال: آیا لاک زدن به ناخن و حنازدن به دست ها برای بانوان اشکال دارد؟

جواب: اشکال ندارد؛ ولی زینت را باید از نامحرم بپوشانند.(۶)

سرمه کشیدن

سرمه کشیدن نیز از طرف معصومین علیهم السلام مورد توجه و تأکید واقع شده است.(۷) آن بزرگواران خود نیز از آن استفاده می کرده اند. این توجّه به سبب وجود خواص طبّی و دارویی سرمه است، روایت شده که حضرت رسول صلی الله وعلیه وآله هنگام خواب سرمه می کشیدند. (۸)

سؤال: اگر بانوان سرمه را نه برای زینت؛ بلکه برای خواص طبّی آن استفاده کنند، آیا در این صورت بازهم باید آن را از نامحرم بپوشانند؟

جواب: اگر عرفاً زینت حساب می شود، باید بپوشانند، چه قصد زینت کردن داشته باشند، چه نداشته باشند. (۹)

۱- احکام ازدواج، ۱۸۸۰، استفتاء به نقل از احکام روابط زن و مرد.

۲- رساله نمونه، ص۳۰۴.

۳- وسایل الشیعه، ج۱، ص۴۰۰، حدیث۵.

۴- همان، ج۱، ص۴۰۲.

۵- همان، ص۴۰۸.

۶- رساله نمونه، ص۳۰۴، با استفاده از عروهالوثقی، ج۱، ص۵۵۱.

۷- وسایل الشیعه، ج۱، ص۴۱۳.

۸- همان، ص۴۱۳، حدیث۱.

۹- عروهالوثقی، ج۱، ص۱۲۰، مسئله۳۲.

این نکته ازنظر دور نماند که استفاده از سرمه برای خواص طبّی، آن گونه که روایات اشاره دارد، هنگام استراحت شبانه است که پرواضح است در آن هنگام زینت بودن آن منتفی است.

عطر و ادکلن

استفاده از مواد خوشبوکننده (عطر و ادکلن) مخصوص بانوان یا آقایان نیست، و این امری پسندیده است، اما بانوان در جایی که نامحرم آمدوشد دارد به سبب جلب توجّه، از استفاده این مواد خودداری نمایند؛ چون در صورت ایجاد مفسده و تحریک، این کار جایز نیست.

«عطرزدن زنان اگر موجب مفسده و تحریک باشد جایز نیست.» (۱)

به طوری که اگر برای مردی غیر از شوهر خود از مواد خوشبوکننده استفاده کند، مستحب است غسل نماید.

«زنی که برای غیرشوهرش، بوی خوش استعمال کرده، مستحب است غسل نماید.»(۲)

آرایش و عبادت

موضوع دیگر، استفاده بانوان از زیورآلات و استعمال مواد آرایشی در حال نماز است، که نمازخواندن با آنها اشکالی ندارد، مگر این که مواد آرایشی در هنگام وضو یا غسل مانع رسیدن آب به بدن گردد و یا در هنگام نماز موجب عدم تماس پیشانی با مهر شود، در این صورت باید این مواد را پاک کرد.

سؤال: آیا استفاده از لوازم آرایش و زینت آلات در نماز اشکال دارد؟

جواب: استفاده از لوازم آرایشی و زیورآلات برای زنان، هنگام نماز اشکال ندارد، ولی باید برای وضو و غسل، موادی که جرم دارد پاک شود و برای مُهر هم مانع نباشد.

(۳)

برای آقایان پوشیدن لباس حریر خالص و طلا بافت در نماز اشکال دارد که تفصیل آن در بخش پوشش خواهد آمد.

آرایش و مسجد

«یا بَنی آدَمُ خُذُوا زینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ» (۴)

ای فرزندان آدم! زینت خود را به هنگام رفتن به مسجد، با خود بردارید.

این جمله می تواند هم اشاره به زینت های جسمانی مثل پوشیدن لباس های مرتب و تمیز، شانه زدن موها، به کاربردن عطر و مانند آن و هم شامل زینت های روحانی مثل صفات انسانی، ملکات اخلاقی، پاکی نیت و اخلاص باشد.

از امام هشتم علیه السلام درباره این آیه سؤال شد، حضرت علیه السلام فرمودند:

ازجمله زینت های مورد اشاره شانه زدن هنگام هر نماز است. (۵)

درباره زندگانی امام حسن مجتبی علیه السلام نقل شده است که هنگامی که به نماز برمی خواستند بهترین لباس های خود را می پوشیدند. از دلیل این کار سؤال کردند، حضرت فرمود:

۱- احکام روابط زن و مرد، ص۸۶. (استفتاء از امام خمینی رحمه الله)

۲- توضیح المسائل، مسئله۶۴۴.

۳- استنباط از رساله عملیه امام خمینی، مسئله ۱۰۶۰و۲۸۹.

۴- سوره اعراف، آیه۳۱.

۵- سئل أبوالحسن الرضاعلیه السلام عن قول اللّه عزوجل «خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ»، قال: من ذالک التمشط عند کل صلوه. (وسایل، ج۱، ص۴۲۶، حدیث۳)

خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد و به همین جهت من برای رازونیاز با پروردگارم لباس زیبا می پوشم و دستور داده که به هنگام رفتن به مسجد زینت خود را برگیرید.(۱)

باید توجه داشت پوشیدن لباس سفید و عطرزدن برای نماز مستحب است.

آرایش و حج

حج عبادتی سیاسی و کنگره عظیم جهانی است که هرساله توسط مسلمانان جهان در روزهای مخصوصی برگزار می گردد، و دارای احکام شرعی بسیاری است. در این نوشتار فقط حکم آرایش در حال احرام مورد نظر است که هیچ گونه آرایش و استفاده از مواد آرایشی مجاز، در آن حال جایز نیست.

«سرمه کشیدن برای مرد و زن، حنابستن و انگشتر به دست کردن برای زینت، و همچنین زینت (آرایش)کردن برای زنان، اگرچه برای همسر باشد و استعمال روغن و زدودن مو از سر و صورت و بدن و گرفتن ناخن در حال احرام حرام است.»(۲)

مکان آرایشگری (آرایشگاه)

اشاره

جایی که آرایش در آن انجام می گیرد (آرایشگاه)، دارای ویژگی هایی است که رعایت یک سری از اصول در آن جا ضروری می باشد؛ در ذیل به برخی از آنها اشاره می شود:

مکان مناسب

مکان آرایش بایستی مناسب و محفوظ باشد؛ خصوصاً آرایشگاه بانوان که رعایت پوشش کامل برای آنان ضروری است و باید از تردد و دید افراد نامحرم به دور باشند.

مباح بودن

نکته دیگر، مباح بودن مکان آرایشگری است.

«در صورت استیجاری بودن مکان، صاحب آرایشگاه باید طبق عقد اجاره و شروط آن عمل نماید؛ یعنی مدت اجاره را رعایت کند اجاره بها را بپردازد و...، و اگر ملکی است، مالکیت آن از راه صحیح به دست آمده باشد.» (۳)

ابزار آرایشگری

ابزار و وسایلی که در آرایشگری استفاده می شود، ازقبیل قیچی، پمپ، سیفون، آپاچ، سشوار، رنگ های مو، کرم های صورت، تیغ و... وسایلی هستند که می توان در کار حلال یا حرام از آنها استفاده کرد.

خرید و فروش این گونه وسایل برای استفاده حلال جایز است، ولی برای استفاده حرام جایز نیست؛ چون اگر چیزی را که می شود استفاده حلال از آن ببرند به این قصد بفروشد که آن را در حرام مصرف کنند، مثلاً انگور را به این قصد بفروشد که از آن شراب تهیه نماید معامله آن حرام و باطل است. (۴)

۱- «إن اللَّه جميل، يحب الجمال فأتجمّل لربّی و هو يقول خذوا زينتكم عند كل مسجد». (تفسیر نمونه، ج۶، ص۱۵۰، به نقل از وسایل، ج۳، ابواب احکام الملابس)

۲- تحریرالوسیله، ج۱، ص۴۲۲، تروک احرام.

۳- ر.ک:توضیح المسائل، بخش بیع و اجاره.

۴- توضیح المسائل، مسئله۲۰۶۸.

بهداشت ابزار

بسیار به جا و مناسب است که وسایل مورد استفاده در آرایشگری تمیز و بهداشتی باشد زیرا بیماری های پوستی و غیر آن از این طریق قابل انتقال است و نیز حوله ها و پیش بندها دارای رنگی روشن باشد، تا اندک چرکی روی آن معلوم شود.

شایسته است برای رعایت بیش تر بهداشت، شانه از خود مشتری باشد. شانه جزء وسایلی است که در دستورات دینی ما به اختصاصی بودن آن توصیه شده است.

پاکی ابزار و ملزومات بهداشتی دیگر

الکل: الکل ماده ای است که در آرایشگاه ها برای ضدعفونی ابزار مورد استفاده قرار می گیرد برای این کار،

«اگر الکلِ صنعتی باشد و انسان نداند از چیزهایی که مست می کند گرفته شده است یا نه، پاک است.»

(۱)

لوازم بهداشتی: روغن و صابون هایی که از کشورهای غیراسلامی می آورند، اگر انسان یقین به نجاست آنها نداشته باشد، پاک است.» (۲)

وسایل دیگر آرایشگری، ازقبیل ابزار و مواد که با سروگردن یا صورت تماس پیدا می کند، تا وقتی که آلوده به خون یا نجاست دیگر نشود، پاک است. تیغ، شانه، موپران و...، نیز همین گونه اند.

بهتر است مراقبت شود که به هنگام خیس کردن سر، اگر جایی با خون نجس شده است، به جاهای دیگر سرایت نکند.

فر پنسی

این فِر به گفته بعضی از آرایشگرها، فری است که ابزار آن از مواد نجس است و سبب نجس شدن موی سر می شود. به همین جهت مناسب است که آرایشگران پس از اتمام کار به مشتری یادآوری کنند که سر و موی خود را آب بکشد.

ماسک و گریم

استفاده از ماسک یا گریم کردن –همان گونه که گذشت– اگر برای به اشتباه انداختن خواستگار نباشد، اشکالی ندارد.

درآمد آرایشگر (احکام مالی)

پولی که آرایشگر دریافت می کند در مقابل کاری است که انجام می دهد، و در نتیجه دستمزد آرایشگر در صورتی که اصل عمل اشکال نداشته باشد، اشکالی ندارد.

چند نکته

الف – معمولاً ـ نرخ آرایشگاه ها توسط اتحادیه صنفی مربوط مشخص شده و مشتری ها باتوجه به این نرخ برای اصلاح به آرایشگاه مراجعه می نمایند، برای همین شایسته نیست آرایشگر بیش از آنچه معین شده دریافت نماید؛ مگر این که مشتری با رضایت خود مبلغی اضافی پرداخت کند یا این که آرایشگر کاری زیادتر از معمول انجام دهد.

مسأله: »در جایی که نرخ مشخصی در کار نباشد، مبلغی که با توافق طرفین معیّن گردد، از مشتری دریافت می شود و در صورت نبودن توافق

ص: ۱۷

۱- استفتائات، امام خمینی، ج ۱، ص ۱۰۰.

۲- توضیح المسائل، مسئله ۹۴.

قبلی، مبلغی را که در آن محل برای چنین کاری پرداخت می شود، مشتری پرداخت می کند.» (۱)

ب - در هر کاری، اگر انسان بیش از مخارج سالانه اش، پس اندازی داشته باشد، یک پنجم آن را به عنوان خمس به حاکم شرع می پردازد، آرایشگر نیز چنین است.

سؤال: خمس از چه موقعی بر انسان واجب می شود؟

جواب: مکلف از موقعی که شروع به پیداکردن درآمد می کند، تا سر سال اگر درآمدش از مخارج سال زیاد بیاید، باید خمس باقیمانده را بدهد. (۲)

بنابراین، آرایشگران اگر استخدامی نباشند که حقوق ماهیانه دریافت کنند و مزد را پس از کار از مشتری دریافت می کنند، اولین روز آغاز آرایشگری آغاز سال خمس آنان است.

آرایشگر و اشیاء پیداشده

بسیار اتفاق می افتد که در آرایشگاه یا مغازه های دیگر، اشیایی باقی می ماند و آرایشگر صاحب آن را نمی شناسد و یا دسترسی به آنها ندارد، در این صورت، این اشیاء اگر دارای نشانه و قیمت آنها بیش تر از نیم مثقال نقره باشد باید تا یک سال آن را اعلان کنند و پس از یک سال اگر صاحبش پیدا نشد و از پیداشدن او مأیوس شدند از طرف صاحبش به فقیر بدهند. (۳)

سؤال: مدتی است که کیفی یا مقداری پول پیدا شده است، با این که پشت شیشه مغازه نوشته ام، ولی هنوز صاحبش پیدا نشده است. همچنین بعضی مواقع مشتری ها اجناسی باقی می گذارند که صاحبان آنها را نمی شناسیم، تکلیف ما چیست؟

جواب: بعد از یک سال تعریف [اعلان] و یا یأس از پیداشدن صاحبش، باید از جانب صاحب آن، آن را به فقیر صدقه بدهند و در صورت اول [یعنی صورتی که چیزی پیدا شده است]، پس از یک سال تعریف خودش نیز می تواند بردارد. (۴)

آرایشگاه و معاشرت با دیگر افراد

افراد اجتماع دارای سلیقه ها و خلق های گوناگون می باشند، با این حال حقوقی بر یکدیگر دارند؛ مراقبت در حفظ حقوق دیگران و بی حرمتی نکردن به آنان در برخوردهای اجتماعی و معاشرت ها، بسیار حایز اهمیت است.

برخورد نیک

بدون شک هر انسانی در آرزوی موفقیت است، و یکی از رازهای موفقیت، خوش برخوردی با افراد است. امام علی علیه السلام می فرمایند:

زیبا سخن بگویید تا پاسخ زیبا بشنوید. (۵)

برای گرم ترشدن رابطه ها در سخنان معصومین علیهم السلام عواملی ذکر شده است، از آن جمله نقل شده که:

سه چیز دوستی را در میان مسلمانان خالص می کند:

۱. با گشاده رویی با او (برادر مسلمان خود) برخورد نماید.

۲. هنگام نشستن برای او جا باز کند.

۱- تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۵۷۵، مسئله ۱۵.

۲- استفتائات، امام خمینی، ج ۱، ص ۴۱۹.

۳- توضیح المسائل، مسئله ۲۵۶۶.

۴- استفتائات، امام خمینی، ج ۲، ص ۹۰۶.

۵- «اِجْمَلوا فی الخطاب، تسمعوا جمیل الجواب». (غررالحکم، ص ۱۳۹)

۳. به بهترین نامی که دوست دارد، او را صدا زند.(۱)

چه زیباست که هم آرایشگر و هم مراجعه کنندگان -اگرچه یکدیگر را نمی شناسند- با برخوردی زیبا باهم روبرو شوند؛ دستورهای اسلامی -خصوصاً سلام کردن که در واقع دعا در حق یکدیگر است- را به کارگیرند. نام یکدیگر را با احترام به زبان آورند و با لحنی شاد، صمیمی و دلپسند از یکدیگر استقبال کنند. صاحب مغازه نهایت مراقبت از لوازم مشتری را به عمل آورد؛ با حوصله به سخنانش گوش دهد؛ در مسائل خصوصی و خانوادگی یکدیگر تجسس ننمایند؛ در آرایشگاه از پخش شایعات و خبرهای بدون اساس خودداری کنند؛ در تعارف های معمولی -خصوصاً آرایشگر- تبعیض قایل نشوند و به حقوق یکدیگر احترام گذارند. آرایشگر به وعده هایی که می دهد عمل کند و وظایف صنفی خود را کاملاً مراعات نماید.

رعایت نوبت

از دیگر عوامل موفقیت، نظم و ترتیب در کارها است. امام علی علیه السلام می فرمایند:

شما دونفر -امام حسن و امام حسین علیه السلام- و تمام فرزندان و خاندانم و کسانی که این وصیت به آنها می رسد را به ترس از خدا و نظم در امور زندگی سفارش می کنم.(۲)

آرایشگر و مراجعه کننده با رعایت نظم می توانند در انجام سریع و بهتر کارها به همدیگر کمک کرده و همت نمایند که حقی از کسی ضایع نشود، زیرا همان گونه که وقت برای ما ارزشمند است و دوست داریم نوبت ما محفوظ باشد برای دیگران نیز چنین است.

آرایشگر می تواند با قراردادن قرآن، کتب مذهبی و دیگر کتاب های قابل استفاده برای عموم و نشریات و مجلات مفید، از هدررفتن وقت مشتری جلوگیری و بدین وسیله برای خود اجر اخروی کسب کند. مراجعه کننده نیز می تواند، برنامه ریزی کند و برخی کارها را که می توان در آرایشگاه انجام داد، مثل مطالعه یا کارهایی از این دست را در وقت انتظار انجام دهد.

امانتداری

از موارد امانتداری این است که آرایشگران مراقب باشند که اسرار مشتریان خود را به کسی نگویند؛ به ویژه بانوان آرایشگر، زیبایی یا نقص اخلاقی و جسمی و اسرار خانم ها را برای دیگران، خصوصاً نامحرمان، توصیف نکنند؛ که این کار باعث آزار زنان مسلمان و بانوان باعفت بوده و ممنوع است، امام علی علیه السلام می فرمایند:

هرکس پرده از اسرار دیگران بردارد، خداوند پرده از اسرارش برمی دارد.(۳)

همچنین عیب جویی ازنظر شرعی امری غیرمجاز است:

«عیب جویی و تنقیص مسلمانان جایز نیست.» (۴)

خداوند می فرماید:

وای بر هر بدگوی عیب جو! (۵)

۱- رساله نمونه، ص۱۷۵، به نقل از اصول کافی، ج۲، ص۶۴۳.

۲- «اوصیکما و جمیع ولدی و اهلی و من بلغه کتابی بتقوی اللّٰه و نظم امرکم...». (نهج البلاغه، ترجمه دشتی، ص۵۵۹-۵۵۸)

۳- غررالحکم، ص۶۳۸، حدیث۱۱۴۱.

۴- استفتائات، امام خمینی رحمه الله، ج۲، ص۶۱۸.

۵- «وَیْلٌ لِکُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ». (سوره همزه، آیه۱)

باید از غیبت -که گاه نقل مجالس است- پرهیز نمود چراکه یکی از گناهان کبیره محسوب شده و قبح و عقوبت آن نیز نسبت به بسیاری از گناهان دیگر بیش تر است. خداوند می فرمایند:

«از شما بعضی غیبت بعض دیگر را نکند؛ آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده اش را بخورد!»(۱)

رعایت حال محرومان

آرایشگر باایمان، روزی رسان اصلی را خداوند می داند و به وعده های پروردگار در مورد انفاق و جایگزین شدن آن ایمان دارد، به همین خاطر در گذشتن از حق خود در مواردی که باید گذشت نماید، کوتاهی نمی کند، خداوند در قرآن کریم می فرماید:

«مثل کسانی که اموال خویش را در راه خدا انفاق می کنند، همانند دانه ای است که هفت خوشه برویاند و در هر خوشه صددانه باشد و خداوند برای هرکس که بخواهد چند برابر می کند و خداوند گشایشگر داناست.»(۲)

به همین دلیل، به هنگام مراجعه افراد بی بضاعت و محروم با حفظ آبروی آنان، به تخفیف دادن به این گونه افراد یا دریافت نکردن اجرت، مبادرت می کند.

امر به معروف و نهی از منکر

در همه مکان ها، هنگام روبروشدن برادران و خواهران ایمانی، مواردی پیش می آید که احتیاج به تذکر دارد. آرایشگاه نیز همین گونه است. در برخورد با انجام گناه یا ترک کردن کار واجب امر به معروف و نهی از منکر با شرایط آن واجب است. علاوه بر آیات قرآنی(۳) روایات زیادی در این رابطه هست، از پیامبرصلی الله وعلیه وآله نقل شده است که فرمودند:

امت من تا وقتی امر به معروف و نهی از منکر کنند و برای نیکی همکاری نمایند بر خوبی اند و وقتی این کار را ترک کنند، برکت ها از آنان گرفته شده و بعضی بر بقیه مسلط شوند و در زمین و آسمان یاری کننده ای نخواهند داشت.(۴)

جامعه سالم در پرتوِ امر به معروف و نهی از منکر سلامت خویش را می یابد و حفظ می کند.

۱- «لَا يَغْتَب بَعْضُكُم بَعْضاً أَيُحِبُ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتاً». (سوره حجرات، آیه۱۲)

۲- «مَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّهِ كَمَثَلِ حَبَّهٍ أَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنْبُلَهٍ مِأْئَهُ حَبَّهٍ وَاللّهُ يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ». (سوره بقره، آیه۲۶۱)

۳- سوره آل عمران، آیه۱۱۴و۱۰۴؛ سوره توبه، آیه۱۷ و سوره لقمان، آیه۱۷.

۴- عن النبی صلی الله وعلیه وآله أنه قال: «لاتزال أُمتی بخیر ما أمرو بالمعروف و نهوا عن المنکر و تعاونوا علی البر، فإذا لم یفعلوا ذلک نزعت منهم البرکات و سلّط بعضهم علی بعض، و لم یکن لهم ناصر فی الأرض و لا فی السماء». (وسایل الشیعه،

ج۱۱، ص۳۹۸، حدیث۱۸)

فصل دوم: پوشش

اشاره

ص: ۲۱

پوشش

«ای فرزندان آدم برای شما لباسی فروفرستادیم که اندام شما را می پوشاند و مایه زینت شماست، ولی بهترین جامه، لباس تقوا است.» (۱)

در این بخش به مناسبت آراستگی و آرایش، مواردی از پوشش مورد بحث قرار می گیرد.

لباس در حالی که پوشش برای اندام و عیوب انسان است، به نوعی زینت و وسیله ای برای آراستن تن او نیز هست. در دستورات دینی درباره تمیزکردن لباس و منزل و استعمال عطر و... سفارش های زیادی شده است؛ امام صادق علیه السلام می فرمایند:

خداوند زیباست و زیبایی را دوست دارد و از فقر و بیچارگی و خود را فقیر نشان دادن بدش می آید؛ و هنگامی که خدای عزوجل نعمتی بر بنده اش ارزانی می دارد، دوست دارد نشانه آن را در بنده اش ببیند.

سؤال شد: چگونه؟ فرمود:

لباسش را تمیز کند و بوی خوش استعمال نماید و خانه اش را نیکو نگاه دارد.(۲)

در احکام دینی به نوع خاصی از لباس دستور داده نشده است، ولی باید شرایطی داشته باشد، از آن جمله است:

۱. بدن را به مقدار لازم بپوشاند؛

۲. نازک و بدن نما نباشد؛

۳. برجستگی های بدن را بپوشاند؛

۴. لباس شهرت نباشد؛ (۳)

«پوشیدن لباس شهرت، چه برای مرد و چه برای زن، بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.»(۴) در نتیجه تفاوتی میان لباس هایی که موجب

شهرت می شود نیست؛ چه از نظر جنسی یا رنگ آن -تند و زننده- و چه ازنظر مدل یا نحوه پوشیدن آن. (۵)

پوشش این گونه، در روایات نیز نهی شده است.

پیامبراکرم صلی الله وعلیه وآله می فرمایند:

کسی که در دنیا لباس شهرت بر تن کند، خداوند در روز قیامت بر او لباس خواری می پوشاند.(۶)

۱- «یَا بَنِی آدَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَیْکُمْ لِبَاساً یُوَارِی سَوْءَاتِکُمْ وَ رِیشاً وَ لِبَاسُ التَّقْوَی ذلِکَ خَیْرٌ». (سوره اعراف، آیه۲۶)

۲- «إن اللّه یحبّ الجمال و التجمّل و یکره البؤس و التباؤس، فأن اللّه عزوجل إذا أنعم علی عبد نعمه أحب أن یری علیه أثرها. قیل و کیف ذلک؟ قال: ینظف ثوبه و یطیب ریحهه و یحسن داره». (بحارالانوار، ج۷۹، ص۳۰۰)

۳- لباس شهرت لباسی است که انسان را انگشت نما کند.

۴- توضیح المسائل، مسئله۸۴۵.

۵- احکام روابط زن و مرد، ص۹۱.

۶- «من لبس ثیاب الشهره فی الدنیا، ألبسه اللّه لباس الذل یوم القیمه». (بحارالانوار، ج۷۹، ص۳۱۴)

امام صادق علیه السلام هم می فرمایند:

برای خواری مرد همین بس که لباسی بر تن کند که سبب شهرت شود و بر مرکبی سوار شود که او را انگشت نما کند. (۱)

۵. لباس مختص جنس مخالف نباشد؛

پوشش دیگری که مورد نهی قرار گرفته است، پوشیدن لباس جنس مخالف است، یعنی مرد لباس زنانه و زن لباس مردانه را بپوشد.

«پوشیدن لباس مخصوص زن ها به وسیله مردها و بالعکس پوشیدن لباس مردها به وسیله زن ها، بنابر احتیاط واجب، حرام است؛ امّا نمازخواندن با آن اشکال ندارد.»(۲)

۶. لباس حریر و طلابافت نباشد؛

پوشیدن لباس حریر خالص و طلابافت و نیز استفاده از زینت هایی مثل زنجیرهای طلا، ساعت مچی طلا، انگشتر طلا و... برای مردان ممنوع می باشد و پوشیدن آن باعث باطل شدن نماز است.

«پوشیدن لباس حریر خالص برای مردان حرام است و نماز با آن باطل است.»(۳)

«زینت کردن به طلا، مثل آویختن زنجیر طلا به سینه، انگشتر طلا به دست کردن و بستن ساعت طلای مچی برای مردان حرام و نمازخواندن با آنها باطل است.» (۴)

«خرید و فروش زینت آلات طلا که مخصوص مردان می باشد، حرام است و زینت[کردن به] طلا توسط مرد نیز همان حکم را دارد.» (۵)

۷. شبیه لباس به کفّار نباشد؛

پوشیدن لباس هایی که شخص را شبیه به کفار می نماید و فرهنگ غیرمسلمانان را در میان مسلمانان رواج می دهد، اشکال دارد.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

خداوند به یکی از پیامبرانش وحی کرد که، به افراد باایمان بگو لباس، خوراک و آداب و رسوم دشمنان خدا را سرمشق قرار ندهید که شما [نیز مانند آنها] دشمن خدا باشید.(۶)

۸. اگر زنی است که در عده وفات است لباس هایش رنگارنگ نباشد؛

احکام ویژه ای در مورد لباس و زینت بانویی که شوهر خود را ازدست داده و به اصطلاح در عده وفات به سرمی برد، در

رساله های عملیه بیان شده است؛ ازجمله:

«زنی که در عده وفات به سرمی برد، حرام است لباس الوان (رنگارنگ) بپوشد و سرمه بکشد و همچنین کارهای دیگری که زینت حساب می شود بر او حرام می باشد.»

(۷)

«زنی که شوهرش وفات کرده واجب است، تا چهارماه و ده روز عدّه نگه دارد، لباس هایی را که زینت حساب می شود نپوشد و خود را با سرمه و عطر و مانند آن زینت نکند.»(۸)

۱- «کفی بالرجل خزیاً أن یلبس ثوباً مشهّرا و یرکب دابه مشهره». (بحارالانوار، ج۷۹، ص۳۱۳)

۲- تحریرالوسیله، ج۱، ص۱۴۶.

۳- همان، ج۱، ص۱۴۵.

۴- توضیح المسائل، مسئله۸۳۲. (شرط پنجم لباس نمازگزار) رساله عملیه آیت اللّه گلپایگانی و آیت اللّه اراکی.

۵- مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، ص۸۱.

۶- «إنه أوحی اللّه إلی نبی من أنبیائه: قل للمؤمنین لاـ تلبسوا لباس أعدائی و لاـ تطعموا مطاعم اعدائی و لا تسلکوا مسالک أعدائی فتکونوا أعدائی». (مسائل جدید از دیدگاه علما و مراجع، ص۱۵۸)

۷- توضیح المسائل، مسئله۲۵۱۸.

۸- تحریرالوسیله، ج۲، ص۳۳۸.

جراحی پلاستیک

جراحی پیوند استخوان معمولاً هیچ گونه زخمی در صورت باقی نمی گذارد و نتیجه عمل بسیار طبیعی و برای مدتی طولانی ماندگار است و دروه نقاهت، کوتاه و درد و تورم آن کم است.(۱)

سؤال: جراحی هایِ پلاستیکی که صرفاً برای زیبایی انجام می گیرد چه حکمی دارد؟

جواب: آیت اللّه تبریزی:

در صورتی که از اعضاء بدن خود شخص برای ترمیم و وصله کردن استفاده شود مانعی ندارد و اگر از غیر آن باشد جایز نیست، واللّه العالم.

آیت اللّه لنکرانی:

فی نفسه حرام نیست، مگر اینکه در ضمن آن کار حرامی انجام شود.

پیوند و ترمیم مو

پیوند مو یا »کرفت« عملی است که توسط پزشک متخصص و از طریق جراحی انجام می شود؛ یعنی موهای طبیعی خود بیمار را از قسمت های پرپشت برمی دارند و در قسمت های جلوی سر، که خالی شده است و از نظر زیبایی اهمیت بیشتری دارد می کارند.

به طورکلّی سه روش برای ترمیم مو وجود دارد:

۱. روشی که ذکر شد،

۲. روش بافتنی: در این روش کلاه گیس به موی سر بافته می شود که آن هم دارای سوراخ های درشت است. (۲)

۳. به صورت یک تور با سوراخ های درشتی که از میان آن می توان موی سر را شست و شو داد. این روش بر خلاف دو مورد دیگر امکان تنفس و رسیدن هوای لازم به پوست سر را فراهم می کند. این توری به وسیله چسب کلیپس به موی اصلی متصل می شود.

سؤال: حکم کاشتن مو بر روی سر چیست؟

جواب: آیت اللّه فاضل لنکرانی:

فی نفسه حرام نیست، مگر اینکه در ضمن آن کار حرامی انجام شود.

آیت اللّه تبریزی:

چنانچه ایجاد مانع بر روی پوست بدن بشود ازجهت وضو و غسل جایز نیست. (۳)

سؤال: حکم کاشتن ناخن مصنوعی چیست؟

جواب: حضرت آیت اللّه مکارم:

«گذاشتن ناخن مصنوعی اشکالی ندارد، ولی در مورد وضو و غسل باید مراقب بود که آب به بدن برسد.»

کاشتن ناخن و مژه مصنوعی

سؤال: مدّتی است در آرایشگاه زنانه روی مژه، ابرو، ناخن و... کار می کنند؛ مثلاً ناخن مصنوعی روی ناخن می چسبانند که حدوداً تا ۶ماه قابل جداکردن نیست، یا روی پلک مژه مصنوعی قرار می دهند که قابلیت نصب، گذاشتن و برداشتن را دارد. لطفاً بفرمایید حکم انجام این کار برای زن آرایش شونده و آرایشگر چیست؟

۱- مجله صنایع بهداشتی و آرایشی (ویژه پوست)، پرفسور هوشنگ رحیمی، ص۱۱۰.

۲- مجله صنایع بهداشتی و آرایشی (ویژه مو)، دکتر طباطبایی، ص۶۰-۵۹.

۳- استفتاء، از حضرات آیات عظام تبریزی و فاضل لنکرانی که از طرف خود مؤلف صورت گرفته است.

آیت اللّٰه بهجت رحمه الله: اگر طوری باشد که در وضو و غسل مانع از رسیدن آب به اصل اولی یا اصل پلک باشد، برای هیچ کدام هردو جایز نیست.

آیت اللّٰه تبریزی رحمه الله: زینت کردن برای زنـان در صورتی که مورد دیـد مردان نـامحرم نباشـد مـانعی نـدارد و کسـی که کـارش تزیین است و برای زینت حلال اجرت کـار می گیرد. اجرت آن حلال است و اگر می دانـد آرایش برای زینت حرام مثل گول زدن خواستگار یا جلوه گری برای نامحرمان است کارش و اجرتش مورد اشکال است و آرایش که مانع از رسیدن آب وضو و غسـل به ظـاهر بـدن است بایـد وقت وضو و غسـل برطرف شود والّا نماز باطل است و ترک نماز گناه کبیره است بنابراین باید از ناخن مصنوعی استفاده نکنند. واللّٰه العالم.

آیت اللّٰه خامنه ای(دام ظلّه): فی نفسه مانع ندارد. برای غسل و وضو اگر رفع حاجب حرجی باشد حکم جبیره مترتب است.

تـذکّر: بـا تحقیق از افراد آرایشـگر ظـاهراً امکـان برطرف شـدن آن هست و حتّی بسـیاری از آنها بیان نموده انـد که به راحتی برطرف می شود. فلذا اگر برطرف نکند وضوی جبیره باطل است.

آیت اللّٰه سیستانی(دام ظلّه): جایز نیست.

آیت اللّٰه گلپایگانی(دام ظلّه): اگر ابرو و ناخن و غیره در موقع وضوء و غسل قابل برداشـتن باشـد مانعی ندارد والّا جائز نیست. در موردی که قابل برداشتن نباشد برای آرایشگر هم جائز نیست.

آیت اللّٰه فضال لنکرانی رحمه الله: اگر مانع وضو و غسل باشد جایز نیست نه برای آرایشگر و نه برای آرایش شونده.

آیت اللّٰه مکارم شیرازی(دام ظلّه): هرگاه مزاحم وضو یا غسل باشد جایز نیست مگر در حال ضرورت. هرگاه جلب توجّه نکند اشکالی ندارد.

آیت اللّٰه نوری همدانی(دام ظلّه): این کار جایز نیست و اجرت آن نیز اشکال دارد.

آیت اللّٰه وحید خراسانی(دام ظلّه): در فرض سؤال قراردادن چیزی که مانع از رسـیدن آب است به جاهایی که واجب است در غسل و وضو شسته شود جایز نیست مگر اینکه قابلیت برداشتن داشته باشد.

ص: ۲۵

دعا

برای برخی اعمال روزمره دعاهایی وارد شده که به تناسب موضوع بحث و حسن ختام، دعای هنگام نگاه کردن به آیینه و سرمه کشیدن را ذکر می کنیم:

پیامبرصلی الله وعلیه وآله به امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمودند:

هنگام نگاه کردن در آینه بگو:

اَللّهُمَ کَما أَحْسَنْتَ خَلْقی فَحَسِّنْ خُلْقی وَ رِزْقی.(۱)

خداوندا! همانگونه که آفرینش مرا نیکو قرار دادی، اخلاق و روزی مرا نیز نیکو قرارده.

دعای هنگام کشیدن سرمه:

اَللّهُمَ إِنّی اَسْأَلُکَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلَ مُحَمَّدٍ وَ اِجْعَلِ النُّورَ فی بَصَری وَ الْبَصیرَهَ فی دینی...

خداوندا!، تو را به حق محمدصلی الله وعلیه وآله و خاندان او از تو درخواست می کنم نور را در دیدگان و بصیرت را در دین من قرار دهی.... «آمین»

فهرست منابع

۱. قرآن کریم.

۲ . نهج البلاغه، سید رضی.

۳ . آداب کسب، سید مهدی شمس الدین.

۴. احکام روابط زن و مرد، سید مسعود معصومی، چاپ نهم، دفتر تبلیغات اسلامی.

۵ . استفتائات، امام خمینی قدس سره، دفتر انتشارات اسلامی. (وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم)

۶ . الزواج فی الاسلام، علی مشکینی و احمد جنتی، ۱۳۸۹ق.

۷. العروهالوثقی، سید محمد کاظم یزدی، دارالکتب الاسلامیه.

۸. المنجد فی اللغه.

۹. بحارالانوار، علامه مجلسی، تهران، مکتبهالاسلامیه.

۱۰. تحریرالوسیله امام خمینی قدس سره، مطبعه الاداب فی النجف الاشرف.

۱۱. تفسیر نمونه، آیهاللّه مکارم شیرازی.

۱۲. رساله توضیح المسائل، امام خمینی قدس سره، تهران، انتشارات طاهری ۱۳۶۳.

ص: ۲۶

۱- حلیهالمتقین، ص۲۶-۲۵.

۱۳ . رساله حقوق امام سجادعلیه السلام.

۱۴. رساله نمونه، عبدالرحیم گوهری، قم دفتر تبلیغات اسلامی.

۱۵. غررالحکم، آمُدی.

۱۶ . فرهنگ فارسی، دکتر محمد معین.

۱۷. فرهنگ نوین، سید مصطفی طباطبایی، تهران، کتابفروشی اسلامی.

۱۸ . مجله بهداشتی آرایشی، دکتر حسین طباطبایی و دکتر رحیم.

۱۹. مسائل جدید، از دیدگاه علما.

۲۰. مکاسب محرمه شیخ انصاری.

۲۱. وسائل الشیعه، شیخ محمد حسن الحر العاملی، تهران، المکتبه الاسلامیه.

۲۲ . هنر در قلمرو مکتب، جواد محدثی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹